20/02/2024

Patriarhul Daniel, mesaj de binecuvântare adresat romilor: Biserica, implicată în emanciparea lor

Image not found or type unknown

Părintele Patriarh Daniel a transmis un mesaj pentru evenimentul intitulat Dezrobirea romilor şi semnificația sa pentru minoritatea romă și societatea românească, organizat de Agenția Națională pentru Romi la Academia Română, marți, 20 februarie 2024.

Preafericirea Sa a adresat un cuvânt de binecuvântare atât organizatorilor, cât și tuturor membrilor etniei rome din țara noastră, subliniind implicarea Bisericii Ortodoxe Române în emanciparea lor.

Text integral:

Trei arhimandriţi ortodocşi din Ţara Românească luptători pentru emanciparea romilor
Organizarea de către Agenția Națională pentru Romi a evenimentului cu tema „Dezrobirea romilor și semnificația sa pentru minoritatea romă și societatea românească” în Amfiteatrul „Ion Heliade Rădulescu” de la Biblioteca Academiei Române chiar în ziua împlinirii a 168 de ani de la votarea „Legiuirii pentru emanciparea tuturor țiganilor din Principatul Țării Românești” (8/20 februarie 1856), ne oferă prilejul de a adresa un cuvânt părintesc de binecuvântare și de felicitare atât organizatorilor acestui moment aniversar și academic cât și tuturor membrilor etniei rome din țara noastră.

Dorim de asemenea să amintim câteva momente ale evoluției tendințelor de emancipare ale romilor și implicarea Bisericii Ortodoxe Române în acest proces istoric.

Acum două secole, începând cu deceniul al III-lea al secolului al XIX-lea, Arhimandritul Eufrosin Poteca, starețul Mănăstirii Gura Motrului și primul profesor român de filosofie al Academiei de la Sfântul Sava, cu studii la Pisa și Paris, a militat cu multă energie pentru dreptate socială, înlăturarea robiei și a dependenței țăranilor, pentru eliberarea robilor, educația prin școală, egalitatea în faţa legilor şi

impozitul progresiv pe venit.

Tema eliberării robilor apare în predicile și scrierile Arhimandritului Eufrosin Poteca de la începutul anilor ’20 ai secolului al XIX-lea luptând pentru aceasta până la sfârșitul vieții, în 1858. De aceea, potrivit cunoscutului istoric Venera Achim, cu preocupări fundamentale privind cunoașterea istoriei romilor, el poate fi socotit primul român abolиționist. (Venera Achim, Eufrosin Poteca abolиționist, în Studii și Materiale de Istorie Modernă, vol. XXXI, 2018, p. 57-66).

Ca teolog, filosof și pedagog, Arhimandritul Eufrosin Poteca a adus în fața societății românești această gravă problemă a robiei, subliniind necesitatea desființării acestei instituții cu argumente de ordin religios, moral și filosofic: imoralitatea robiei, învăţătura Sfintei Scripturi care susține egalitatea tuturor oamenilor [„Nu mai este nici iudeu, nici elin, nu mai este nici rob, nici liber, nu mai este nici parte bărbătească și parte femeiască, pentru că voi toţi una sunteţi în Hristos Iisus” (Galateni, 3, 28); „nu mai este elin și iudeu, tăiere împrejur și netăiere împrejur, barbar, scit, rob ori liber, ci toate și întru toți, Hristos” (Coloseni 3, 11)], precum și conștiința românilor că sunt urmaşi ai romanilor, ai Sfântului Împărat Constantin cel Mare, cel care, devenind creștin, i-a eliberat pe sclavi.

Pentru radicalismul ideilor sale de libertate și de înlăturare a nedreptăților sociale, Eufrosin Poteca a fost demis din demnitatea de stareț de către generalul rus Pavel Kiseleff și înlăturat din învățământ, iar unele dintre scrierile lui nu au fost publicate din cauza opoziţiei autorităţilor faţă de ideile sociale reformatoare și curajoase exprimate de arhimandritul ortodox român.

Aceleași idei reformatoare au însuflețit și generația pașoptistă în rândurile căreia s-au aflat mulți slujitori ai Bisericii Ortodoxe Române.

Astfel, în ziua de 26 iunie/8 iulie 1848, Guvernul Provizoriu de la Bucureşti prezidat de Mitropolitul Țării Neofit al II-lea (1840-1849), a decretat „eliberarea robilor ţigani ai boierilor, începând cu data de 10/22 iulie 1848”.

Arhimandritul Iosafat Snagoveanul, de etnie romă, starețul Mănăstirii Snagov și membru al Guvernului Provizoriu, a făcut parte din Comisia de eliberare a romilor, împreună cu Cezar Bolliac și Petrache Poenaru. Pentru implicarea sa în procesul eliberării robilor ţigani și mai ales pentru refuzul de a renunța la acest nobil ideal, renunțare ce i-a fost cerută de noile autorități instalate după căderea Guvernului Provizoriu, Iosafat a luat calea exilului în Transilvania, în Dobrogea otomană și apoi în Franța, întemeind prima capelă ortodoxă românească din Paris pe care a slujit-o până la sfârșitul vieții pământești.

Idealul la care a aderat și pentru care el a luptat, dezrobirea romilor, s-a concretizat în următorii ani. Astfel după aproape 8 ani, la 8/20 februarie 1856 a fost votată „Legiuirea pentru emanciparea tuturor țiganilor din Principatul Țării Românești”, după ce în 10 decembrie 1855 a fost votată o lege similară în Moldova, cele două legi constituind ultima etapă în procesul de dezrobire a romilor.

La începutul secolului al XX-lea, o deosebită activitate în sprijinul comunității rome a desfășurat arhimandritul Calinic Constantin Şerboianu de la Cernica, de asemenea de etnie romă, care a scris mai multe lucrări despre romi, înființând și conducând Asociaţia Romilor din România și lucrând pentru emanciparea lor prin înfiinţarea unei Universităţi populare speciale. Tot de numele său se leagă activitatea de înfiinţare a cooperativelor meşteşugăreşti pentru romi, specifice îndemânării acestora, cunoscuți fiind ca foarte talentaţi, de la muzică şi până la meşteşugurile cele mai pretenţioase.

Arhimandritul Calinic a desfăşurat o activitate misionară intensă printre romi, precum și una de cercetare a trecutului acestora și de editare de lucrări științifice, fiind autorul a trei cărţi şi a peste 40 de articole publicate în diverse periodice din epocă, cea mai importantă fiind Țiganii – Istorie, etnografie, lingvistică, gramatică și dicționar, publicată în anul 1930 în limba franceză la prestigioasa editură pariziană Payot.

Faptul că Biserica Ortodoxă Română a conferit celor doi călugări romi, Iosafat Snagoveanul (1797-1872) și Calinic Constantin Şerboianu (1883-1941), cel mai înalt rang pentru clerul monahal – rangul de arhimandrit – vorbește de la sine că ea a militat deopotrivă atât pentru libertatea cât și pentru demnitatea fiilor ei de etnie romă.

Astăzi, Biserica Ortodoxă Română desfășoară o importantă lucrare pastorală, misionară și socială printre romi. Tineri aparținând etniei rome sunt pregătiți în seminariile și facultățile de teologie ortodoxă, unii dintre ei fiind promovați în cler și

activând în parohii cu populație romă. Aceştia construiesc biserici în comunități rome, traduc cărți de rugăciuni și de zidire sufletească în limba romani, dezvoltă programe social-filantropice prin intermediul eparhiilor, al Asociațiilor, Departamentelor și Birourilor organizate special pentru intensificarea prezenței Bisericii în comunitățile de romi.

Felicitând pe ostenitorii Agenției Naționale pentru Romi şi pe toți participanții la evenimentul organizat astăzi, vă dorim tuturor sănătate, mult ajutor de la Dumnezeu, mult zel și inspirație în lucrarea dumneavoastră, spre mai binele comunității rome și al tuturor cetățenilor acestei țări.

Cu stimă şi binecuvântare,

† Daniel
Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române

Foto credit: Arhiva Basilica.ro / Mircea Florescu

basilica.ro